

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

มันฝรั่ง (Potato) เป็นพืชอาหารที่สำคัญของโลก โดยมีปริมาณ และมีมูลค่าของผลผลิต อยู่ในลำดับที่ 4 รองมาจากข้าว ข้าวสาลี และข้าวโพด พื้นที่ในการเพาะปลูกทั่วโลกประมาณ 140 ล้านไร่ และมีผลผลิตออกมามากกว่า 300 ล้านตัน มีแถบที่มีการปลูกมากได้แก่ ยุโรปตะวันออก ยุโรปตะวันตก เอเชีย อเมริกาเหนือ และประเทศในแถบแอฟริกา (มาโนช ทองเจียม, 2544)

ในประเทศไทยมีความต้องการมันฝรั่งเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่การปลูกมันฝรั่งไม่เพียงพอ กับความต้องการใช้ในการแปรรูปมันฝรั่งทอดกรอบในประเทศ โดยในปี 2542 – 2543 ผลผลิต โดยรวม 100,122 ตัน ปี 2543 – 2544 ผลผลิตโดยรวม 107,435 ตัน และในปี 2544 – 2545 ผลผลิต โดยรวม 93,402 ตันซึ่งลดลงจากปัญหาโรคระบาดทำให้มีการขอนำเข้ามันฝรั่งจากต่างประเทศเพื่อนำมาแปรรูปอีก 25,400 ตัน โดยมีบริษัทที่นำเข้า 3 บริษัทคือ บริษัท เบ๊ปซี-โคล่า (ไทย) เทรคคิง จำกัด นำเข้า 15,000 ตัน บริษัท ยูนิแชนป์ จำกัด นำเข้า 2,800 ตัน และบริษัท เบอร์ลี่ ยุคเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด นำเข้า 7,600 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2546) ซึ่งก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ผลิตในประเทศ แม้ในความเป็นจริงทุกบริษัทมีการขยายพื้นที่ปลูก ในช่วงการเพาะปลูกได้ผลดีคือช่วงฤดูแล้ง คือ เริ่มปลูกตั้งแต่เดือนตุลาคม – มกราคม ของทุกปีแต่ผลผลิตก็ไม่เพียงพอ กับความต้องการของโรงงานทั้งปีจึงต้องส่งเสริมการปลูกในช่วงฤดูฝนคือมีการปลูกในช่วงเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม ในพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล 700 เมตรขึ้นไป แต่การปลูกมันฝรั่งในช่วงดังกล่าวยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แม้ทางภาครัฐบาลโดยเฉพาะกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีนโยบายให้การสนับสนุนทั้งด้านวิชาการ การทดลองวิจัย การดำเนินการช่วยเหลือด้านทีมงาน ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือด้านเงินลงทุน เพื่อให้มีผลผลิตเพียงพอ กับความต้องการของตลาดอันจะเป็นการลดการนำเข้าของมันฝรั่งจากต่างประเทศซึ่งทำให้สูญเสียเงินตราออกนอกประเทศในแต่ละปีไม่น้อย

บริษัท เบอร์ลี ยูเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตขนมขบเคี้ยวชั้นนำของประเทศ ไทยที่ทำการผลิตขนมปาร์ดี ปาร์ดีครองแครง ปาร์ดีป๊อปคอร์น ไมตี้-อราเร่ แคมปัส โคโไซ้ รวมทั้ง ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากมันฝรั่งทอดกรอบ เทสโต ซึ่งเป็นบริษัทในเครือ บริษัทเบอร์ลี ยูเกอร์ จำกัด (มหาชน) ที่ประกอบธุรกิจด้านสินค้าอุปโภคและบริโภค (Consumer Product) ที่ถูกค้าให้การ ยอมรับมากกว่า 120 ปี โดยที่ทางบริษัทเบอร์ลี ยูเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด ได้เข้าร่วมโครงการการส่งเสริม การเกษตรครบวงจรกับเกษตรกรในพื้นที่การเกษตรของประเทศ ตั้งแต่ปี 2525 เป็นต้นมา โดยใน การส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน โดยทางบริษัทฯ จะจัดหาปัจจัยการผลิต ได้แก่ หัว พันธุ์มันฝรั่ง ปุ๋ยเคมี สารเคมี และนักวิชาการด้านเกษตร เพื่อส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งกับเกษตรกร ในการปลูกมันฝรั่งทั้ง 2 ฤดูกาล คือ ฤดูแล้ง และฤดูฝน โดยในพื้นที่อำเภอพบพระและอำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก เองเป็นพื้นที่สูง และสภาพฝนตกค่อนข้างดีและมีอากาศหนาวเย็น เหมาะสม กับการปลูกมันฝรั่งในช่วงฤดูฝน ซึ่งทางบริษัทฯ ได้ทำการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญา ผูกพันที่ทางบริษัทฯ เป็นผู้รับผิดชอบ โครงการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งเอง และร่วมกับภาครัฐบาล ในการทดลองและพัฒนาทางด้านมันฝรั่งในพื้นที่โดยมุ่งเน้นให้เกิดการยอมรับกับเกษตรกร (ฝ่าย ส่งเสริมการเกษตรบริษัท เบอร์ลี ยูเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด) แต่การส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญา ผูกพันกับเกษตรกรก็ได้ผลและการขยายพื้นที่การปลูกได้ไม่มากนัก ทั้งนี้อาจมาจากปัจจัยหลาย สาเหตุที่ส่งผลกระทบ ทำให้ต้องนำเข้าผลผลิตจากต่างประเทศมาแปรรูปในช่วงปลายปี ซึ่งแม้การ ปลูกมันฝรั่งยังมีปัญหาหลายด้าน แต่นโยบายการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งก็ยังคงมีการดำเนินการปลูก เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งเริ่มมีการพัฒนาการปลูกเพื่อแก้ไขปัญหาการปลูกมันฝรั่ง แต่ก็มีผลผลิตออกมาป้อน โรงงานที่ไม่เพียงพอต่อการผลิต รวมทั้งตัวเกษตรกรเองก็ไม่มี การขยายผลการปลูกมันฝรั่งเท่าที่ควร ซึ่งอาจจะเกิดจากปัจจัยหลายด้านดังกล่าว

ดังนั้นผู้ศึกษาต้องการที่จะศึกษาถึงความพึงพอใจของเกษตรกรในจังหวัดตากต่อการ ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัท เบอร์ลี ยูเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด รวมทั้งศึกษาปัญหาต่างๆ ใน การปลูกมันฝรั่งในช่วงดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่บริษัทฯ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง นำไป พัฒนาปรับกลยุทธ์ การส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรในจังหวัดตากต่อการปลูกมันฝรั่งแบบมี สัญญาผูกพันกับบริษัท เบอร์ลี ยูเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด
2. เพื่อศึกษาปัญหาต่างๆ ของเกษตรกรในจังหวัดตากต่อการปลูกมันฝรั่งแบบมี สัญญาผูกพันกับบริษัท เบอร์ลี ยูเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบความพึงพอใจของเกษตรกรในจังหวัดตาก ต่อการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัท เบอร์ลี่ ยูคเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด
2. ทราบปัญหาต่างๆ ของเกษตรกรในจังหวัดตาก ต่อการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัท เบอร์ลี่ ยูคเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด
3. ใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาปรับกลยุทธ์ การส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันให้กับบริษัทฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาการส่งเสริมการปลูก มันฝรั่งต่อไป

นิยามศัพท์

ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันตามที่ระบุตามสัญญาการปลูกมันฝรั่ง ได้แก่ การจัดหาพันธุ์มันฝรั่ง คุณภาพของพันธุ์มันฝรั่ง การดูแลด้านวิชาการ การจัดซื้อผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริม สถานที่รับซื้อผลผลิต วิธีการรับซื้อ การจ่ายเงินให้เกษตรกร การแก้ปัญหาต่างๆ ในการปลูกมันฝรั่ง รวมทั้งคุณภาพการบริการด้านต่างๆ ที่ทางบริษัทฯ ให้การบริการแก่เกษตรกร

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรในจังหวัดตาก ที่เข้าร่วม โครงการ และทำสัญญาการปลูกมันฝรั่งแบบสัญญาผูกพัน กับทาง บริษัท เบอร์ลี่ ยูคเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด

การปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน หมายถึง การปลูกมันฝรั่งที่ทางบริษัท เบอร์ลี่ ยูคเกอร์ ฟู้ดส์ จำกัด เป็นฝ่ายจัดทำโครงการและทำสัญญาการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันกับเกษตรกรที่ต้องการปลูกและทางบริษัทหาปัจจัยการผลิตทั้งหมด คือ พันธุ์ ปุ๋ย และสารเคมี รวมทั้งดูแลการปลูกตามหลักวิชาการ ให้กับเกษตรกรก่อนแล้วหักค่าปัจจัยการผลิตคืนหลังจากเกษตรกรส่งผลผลิตมันฝรั่งให้กับบริษัทฯ แล้ว